

Az első Széchenyi- emlékérem

„S míg magyar áll és míg magyar él csak emitt eme földön, / Széchenyi neve élni fog addig.” Ez a *Révai Miklóstól* származó idézet volt a mottója annak a hagyományteremtő emléknaphoz, amelyet 1989. május 3-án tartottak az Országos Széchenyi Könyvtárban, az alapító születésének 235. évfordulója alkalmából. Ekkor adta át *Juhász Gyula* akadémikus, főigazgató első ízben az általa alapított, *Széchenyi Ferencet* ábrázoló emlékérmét, *Osváth Mária* alkotását, a könyvtárért végzett munkája elismeréseként *Soltész Zoltán*-nének, a Régi Nyomtatványok Tára vezetőjének. Az érmet évente az erre leginkább érdemesnek tartott dolgozó fogja megkapni.

Az ünnepségen elhangzott *Kelecsényi Gábor* A Széchenyi szindróma című előadása, amelyben felvázolta a nemzeti könyvtár alapításának előzményeit, ismertette mindazokat a tényezőket, amelyek *Széchenyi Ferencet* tervének végrehajtására ösztönözték. Különösen fontos ebből a szempontból a német tudós, *Michael Denis* szerepe, valamint a bécsi Terenziánium légköre, amely Széchenyin kívül hatott *Apponyi Antalra* és *Batthyány Ignácra* is, és arra ösztönözte őket, hogy felkarolják a nemzeti kultúra ügyét. Az előadás után hallhatjuk az alapító okirat és a királyi jóváhagyás szövegét, majd az érmet és a vele járó pénzjutalom átadása következett. A kitüntetett munkásságát az ünnepségen e cikk szerzője ismertet-

te. (A következőkben ezt az ismertetőt közöljük – a szerk.)

*

Négy és fél évtizedes munka elismerését jelenti a Széchenyi- emlékérem átadása *Soltész Zoltán*-nének, a Régi Nyomtatványok Tára vezetőjének. Vésztérhes időben, 1944-ben kezdett dolgozni könyvtárunkban, s 1951-ben lett a Régi Nyomtatványok Tárának munkatársa. Kezdetől fogva különösen vonzotta a 15–16. századi könyvkultúra, a könyvművészet és a nyomdászattörténet. 1958-ban az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, művészettörténet szakon szerzett diplomát és doktorátust. Hamarosan nagy munkába fogtak *Sajó Gézával*, a tár akkori vezetőjével; megkezdték az ötvenhat magyar könyvtár hétezer ösnyomtatványának leírását tartalmazó katalógus összeállítását. 1962-ben, *Sajó Géza* külföldre távozása után,

Soltész Zoltán-né bízta meg a tár vezetésével, s egyben rá hárult az ösnyomtatványkatalógus hátralevő munkálatainak elvégzése is. A nemzetközileg fontos munka 1970-ben jelent meg az ő előszavával, a magyar könyvkiadás kezdeteit, a hazai ösnyomtatványgyűjteményeket, ritkaságokat ismertető angol nyelvű tanulmánnyal. De nem ez volt első publikációja. Már 1961-ben megjelentetett egy könyvet, a 16. század magyarországi könyvgrafikáinak összefoglaló számbavételét. 1966-ban a *Biblia pauperum* hasonmás kiadásához írt előszót, majd *Radocsay Dénessel* közreadták a Magyarországon őrzött francia és németalföldi miniatűrök feldolgozását és leíró katalógusát.

A nagyközönség *Soltész Zoltán*-né nevét főleg a szép hasonmás kiadásokhoz mellékelt tanulmányok írójaként ismeri, hiszen megtalálhatja munkáit a Budai krónika, a Mátyás gradualé, a Flamand hóraskönyv, a Flamand kalendárium és a Thuróczy-krónika hasonló kiadásában egyaránt.

Nyomdatörténeti, valamint ritkaságokat feltáró publikációinak száma, hozzávéve az előadásokat is, megközelíti a százat. Rendszeresen publikál mind a magyar szakfolyóiratokban, mind külföldön.

Határainkon túl is több könyvtárban folytatott kutató tevékenységet. Említést érdemel, egyebek között, 1961-es németországi útja, amikor három hónapig a Deutsche Staatsbibliothek vendég-

könyvtárosaként résztvett a Gesamtkatalog der Wiegendrucke szerkesztési munkálataiban. A hetvenes évek elején stockholmi kutatásai során sikerült több, addig ismeretlen hungarika dokumentumra bukkannia. Az 1980-as belgiumi útját követően pedig javaslatot tett az ún. Löweni kódex cseréjére, amelyben – tudvalegőleg – az Ómagyar Mária-siralom található. Ezt a kódexet több évtizede próbálta hazánk megszerezni, de sikertelenül. *Soltész Zoltánnéra* hárult a feladat, hogy kiválogassa a vezetése alatt álló tár anyagából azokat a flamand ősnymtatványokat, amelyekért cserébe – hosszas egyezkedés után – végül 1982-ben Magyarországra, az OSZK kéziratárába

kerülhetett az első lírai nyelvemlékünket tartalmazó kicsiny kódex.

Igen nagy odaadással vett részt *Soltész Zoltánné* a külföldi magyar kiállítások rendezésében is (Lipcse, London, Schallaburg), s mindig támo-

gatta a hazaiakat is. Az állományvédelmi szempontokról sem feledkezett meg. Ezzel kapcsolatban meg kell említenem azt a fáradhatatlan buzgalmat, amelyet állományunk megfelelő elhelyezéséért, a raktárak légkondicionálásáért fejtett ki. Jelenleg a csaknem 15 ezer művet tartalmazó 16. századi, ún. antiqua anyag nyomtatott katalógusának munkálatait irányítja és végzi.

Most, e szép ünnepség alkalmából, csak azt kívánhatjuk, hogy e munka végeztével továbbra is jó egészségben és jókedvvel működjek közre újabb hasonló művek kiadásában, illetve folytathassa könyvtörténeti kutatásait.

A kitüntetéshez szívből gratulálunk. **W. Salgó Ágnes**

Új igazgató az OMK élén

Futala Tibor – van-e ki e nevet nem ismeri? – betöltvén hatvanadik életévét, nyugalomba vonult. Nagy, igen nagy szavakat kellene zengetni róla, ám zavarbaejtően ironikus lénye, villódzó személyisége, páratlan formátuma és – bocsásson meg *Rózsa György*, de csak lapunk főszerkesztője tett ígéretet az idekiváncó jelző negligálására – *zseniális* elméje nem tűri a fellengző dicséreteket. A *Könyvtáros*, amelynek talán legjobb, legnépszerűbb, legszellemesebb írásait ő jegyezte és fogja jegyezni minden biztonnal a jövőben is, a közeljövőben nagyobb szerű interjú szeretné készíteni vele, megkísérelvén – legalább vázlatosan, a biztosan elérkező könyvtörténeti nagy méltatásokig – megrajzolni életútját, közzé-

tenni töménnyé érlelt tapasztalatait, „kirajoztatni” kifogyhatatlan ötleteiből a most szájára kívánczókat. Ezúttal azonban utódjáról, az OMK új igazgatójáról szeretnénk szólni.

Szántó Péter 1989. május 1-jétől igazgatja az OMK-t, az OMIKK könyvtárát. Neve szakmabeli előtt semmiképp sem maradhatott ismeretlen, ha máshonnan nem, mint a TMT főszerkesztőjét (1980-tól tagja a szerkesztőbizottságnak, 1983-tól jegyzi nevével a lapot) számon kellett őt tartania mindannyiunknak, annál is inkább, mivel a patinás TMT-t ő újította meg, tette kívül-belül korszerűvé, valódi „kötelező olvasmánnyá”. Tevékenysége azonban korántsem korlátozódott erre az egyébként teljes embert kívánó főszerkesztői funkcióra. Az 1944-ben született *Szántó Péter* már az egyetemen – az orosz-történelem szak második felének elhagyásával – alkalmazott és matematikai nyelv-